

Täysistunto

Tiistai 1.12.2020 klo 14.01—20.04

16. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta

Lakialoite LA 41/2020 vp Arja Juvonen ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

19.04 **Arja Juvonen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Käsittelyssä on tekemäni lakialoite laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta. Tässä lakialoitteessa esitän, että kunnan on järjestettävä asukkailleen suolistosyöpien seulonnat siten kuin valtioneuvoston asetuksessa seulonnoista tarkemmin säädetään. Kannan suurta huolta siitä, että suolistosyövät lisääntyvät Suomessa mutta niille ei ole virallista seulontaa, ja sitä tässä aloitteessa esitän.

Suolistosyöpä on sekä miehillä että naisilla toiseksi yleisin syöpä, ja se on yleistynyt Suomessa nopeasti. Siihen sairastuu vuosittain noin 3 400 ihmistä ja kuolee noin 1 300. Suolistosyöpä kehittyy hitaasti, ja sen alkuvaihe on usein vähäoireinen tai täysin oireeton. Suolistosyövän mahdollisimman varhainen toteaminen parantaa potilaan hoitoennustetta ja vähentää kärsimystä sekä taudista aiheutuneita hoitokustannuksia. Suolistosyöpä on hoitokustannuksiltaan yksi kalleimmista syöivistä. Seulonnassa löydetyn suolistosyövän hoitokustannukset ovat kuitenkin tutkitusti noin 20 prosenttia matalammat kuin muulla tavoin löydetyn syövän. Seulonnan vaikuttavuudesta on olemassa vahvaa tieteellistä näyttöä, ja EU onkin suosittanut jäsenmailleen seulontaa jo vuonna 2003. Maailman terveysjärjestö WHO:n alainen syöväntutkimuskeskus IARC teki samoin vuonna 2018. Eli kannatusta suolistosyöpien seulonnalle on.

Arvoisa puhemies! On ilo todeta ja kertoa, että julkisen talouden suunnitelmassa on varattu suolistosyövän seulontaan resursseja 10 miljoonaa euroa, eli vuosille 2020—2023, ja se tarkoittaa sitä, että tämä asia on etenemässä. Olen kuullut, että asia on jo niin pitkällä, että tästä annettava asetetus on niin sanotusti työpöydällä ja muutokset siihen on mahdollista tehdä. Mahdollisimman pian tietysti toivomme, että tämä tulee tapahtumaan. Eli toisin sanoen tulemme saamaan Suomeen suolistosyöpäseulonnat.

Suolistosyövän seulonta vähentää kuolleisuutta suolistosyöpään. Varhain todettu syöpä on helpompi hoitaa, ja se aiheuttaa vähän kärsimystä. Meillä Suomessa käynnistyi tämä suolistosyövän seulontaohjelma vuonna 2019 pilottina, ja tähän seulontaan on lähtenyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

tänä vuonna mukaan 12 kuntaa: Jyväskylä, Kaarina, Kustavi, Muurame, Orivesi, Oulu, Paimio, Posio, Sauvo, Säkyä, Tampere ja Ylitornio. Eli pilottina tätä seulontaa on jo Suomessa tehty, mutta on hieno asia, että se tulee laajenemaan kaikille ihmisille. Eli tänä vuonna seulontaan on kutsuttu kaikki 60-, 62-, 64- ja 66-vuotiaat miehet ja naiset niissä kunnissa, joissa tämä seulonta on nyt pilottina, mutta kun tämä ohjelma saavuttaa sen koko laajuutensa, eli se kirjataan sinne lakiin ja se kuuluu kaikille, niin kaikki 60—74-vuotiaat kutsutaan seulontaan kahden vuoden välein. Seulontatesti on ulosteen veritesti, jolla etsitään verta ulosteesta, ja tällä tavalla löydetään nämä mahdolliset syövän alut. Seulonta on edullinen, ei suinkaan mitenkään hirveän hintava.

Arvoisa puhemies! Marraskuussa vietettiin myös keuhkosityöpäkuukautta. Paitsi tämä suolistosyöpä myös keuhkosityöpä on salakavala ja vaaniva, ja se voi tulla myös henkilölle, joka ei ole koskaan tupakoinut. On erittäin tärkeää, että muistamme myös sen, että esimerkiksi keuhkosityövässä olisi syytä mahdollisesti aloittaa seulontatutkimukset. Rinnassani oleva valkoinen nauha on keuhkosityöpäkuukauden merkki. Pidän erittäin tärkeänä, että muistamme myös täällä eduskunnassa tätäkin syöpää, kuten myös kaikkia näitä muita syöpiä, jotka meitä vaativat. Antamalla riittävästi rahoitusta, varmistamalla sen, että tutkijat voivat toimia kehittämällä uusia lääkkeitä ja hyviä hoitoja, varmistamme sen, että syövästä voi parantua, toipua, ja minä uskon, että jonakin päivänä me voimme myös voittaa syövän. — Kiitos.

19.09 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Juvoselle tästä hienosta lakialoitteesta. Tällä hetkellä suolistosyöpä on maamme kolmanneksi yleisin syöpä niin miehillä kuin naisilla. Seulonta vähentää kuolleisuutta, ja lisäksi varhain todettu suolistosyöpä on helpompi hoitaa ja aiheuttaa vähemmän inhimillistä kärsimystä. Näistä syistä myös EU on suositellut jo lähes 20 vuoden ajan suolistosyövän seulontaa, joten kannatan lämpimästi edustaja Juvosen aloitetta lisätä terveydenhuoltolakiin uusi, seulontoihin velvoittava pykälä.

Arvoisa puhemies! Suomessahan käynnistyi viime vuonna uusi suolistosyövän seulontaohjelma, mutta vapaaehtoiseen pilotointiin osallistuu tällä hetkellä vain muutamia kuntia. Meidän tulee ottaa mallia muun muassa Tanskasta ja Ruotsista, joissa suolistosyöpää seulotaan laajalti. Tässäkin, kuten kaikessa valtion toiminnassa, tulisi panostaa ennaltaehkäisyyn ja varhaisen vaiheen palveluihin.

19.10 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti vielä edustaja Juvosen tekemästä lakialoitteesta — aivan erinomainen aloite. Suolistosyövän varhainen toteaminen on varmasti ihmisen elämän kannalta aivan ratkaiseva asia.

Eräs hyvä ystäväni — hän on lääkäri — sanoi kerran, kun keskustelimme nimenomaan tästä syöpäseulonta-asiasta, aika osuvat sanat. Hän sanoi, että jos hän olisi tässä maassa diktaattori, jolla olisi niin kuin terveydenhuollossa määräysvaltaa enemmän, niin hän säätäisi semmoisen lain, että jokaiselle miehelle ja naiselle pitäisi antaa 50-vuotislahjaksi suolistotähystys, koska silloin voitaisiin varmistaa... Se ei operaationa ole kuulemma kovin vaikea tehdä, helppo suorastaan, ja se antaisi ihmiselle mahdollisuuden varmistua siitä, ettei tällaista vakavaa salakavalaa tautia ole kehittymässä.

Syövät lisääntyvät, mutta on tärkeää kuitenkin muistaa — tässä nyt voi sanoa sen verran terveysoppia — kun menemme seuraavana päivänä vaikka kahvilaan syömään tai baariin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2020 vp

syömään, että terveellinen ruoka ja sopiva liikunta ovat varmaan kaikkein paras torjuntakeino. Sitten nämä kontrollit tulevat sen jälkeen.

19.11 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Nämä seulonnat ovat arvokkaita lisiä syövän torjunnassa, koska ne ovat ennalta ehkäiseviä mitä suurimmassa määrin. Mammografia eli rintasyövän seulontaa on tehty meillä jo niin sanotusti pakollisesti 30 vuotta, ja 50 vuotta on myöskin kohdunkaulan syöpää seulottu naisilla, ja nämä ovat ehdottomasti vaikuttaneet siihen, että olemme saaneet näitä vakavia sairauksia hallintaan.

Toissa viikolla keskusteltiin tässä salissa myöskin eturauhassyövän seulonnasta eli PSA-testien tekemisestä säännölliseksi ja pakolliseksi siitä eteenpäin yli 50-vuotiaille. Ja tässä on nyt sitten myöskin suolistosyövän seulunnoista kysymys.

Minusta nämä molemmat uudet aloitteet ovat tärkeitä lakialoitteita tässä suhteessa. Ne on syytä ottaa minusta vakavasti tutkintaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä aloitteen tekijä, edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

19.12 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitos näistä hyvistä ja kannattavista puheenvuoroista. Olen edustaja Hoskosen kanssa ihan samaa mieltä siitä, että tällainen tähytystutkimuskin on merkittävä ja hyvin tärkeä. Seulontojen jälkeenhän alkavat sitten ne tutkimukset. Jos seulunnoissa löytyy jotakin epäilyttävää, niin sen jälkeen pääsee sitten mahdollisesti näihin jatkotutkimuksiin, mihin liittyvät sitten muun muassa Hoskosen mainitsemat erilaiset skopiat.

Arvoisa puhemies! Ennaltaehkäisy on erittäin tärkeä asia. Kun mainitsin tuossa puheenvuorossani keuhkosityövän, niin haluan muistuttaa kaikkia siitä, että keuhkosityövän ensimmäinen diagnoosi saatetaan tehdä terveysasemalla yleislääkärin vastaanotolla, kun yleislääkäri pyytää keuhkokuvaa potilaastaan. Esimerkiksi voi olla ikääntynyt henkilö, jolta ei ole pitkilleen otettu keuhkojen thorax-röntgeniä, ja siinä voi näkyä sitten muutoksia. Elikä pienillä asioilla, hyvin edullisilla tutkimuksilla voidaan löytää näitä vakavia asioita, ja toivoisinkin, että ihmisiltä otetaan thorax-keuhkokuvia, jotta löytyisivät nämä pienimmätkin esiasteet.

Todellakin nyt puhutaan tästä suolistosyövästä. Se on juurikin näin, kuten täällä on sanottu, että seulunnoilla on mahdollista tehdä kustannussäästöjä, seulunnoilla on mahdollista saada lisää elinvuosia, ja nämä ovat tärkeitä syitä, miksi tämäkin seulonta tulee kirjata sinne asetukseen, ja näinhän on tapahtumassa.

Haluan kiittää kyllä hallitusta siitä, että se on kuullut viestejäni. Jos oikein muistan, niin ihan 2012 taisi olla ensimmäinen kerta, kun Espoon valtuustossa tein aloitteita liittyen tähän suolistosyöpien seulontaan, ja parastaikaa juuri nyt on myös valtuustossa käsittelyssä budjettineuvotteluissa tähän asiaan liittyvä asiani. Hitaasti mennään eteenpäin, ja tulevaisuudessa kyllä sitten tämä laajenee. Rahaahan se tarvitsee. Kymmenen miljoonaa euroa on paljon rahaa, ja hienoa, että hallitus on kirjannut myös hallitusohjelmaansa sen, että syöpään kohdistetaan resursseja — kiitos siitä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.